

msji i to przywiązanie wasze do wszystkiego co polskie i katolickie, pielęgnować będziecie w rodzinach waszych do końca znojnego waszego życia, a potem przekazacie dzieciom waszym. Widziałem cały wasz wysiłek celem utrzymania kościoła i szkółki polskiej katolickiej; nie obce mi poczynienia wasze w kierunku zorganizowania życia społeczno-narodowego na zasadach Chrystusowych; hold też składam waszej pracy, wysiłkom i ofierze.

Miałem zaszczyt pod koniec mego pobytu w Misiones, zebrać się z pierwszym polskim Konsulem w Posadas. Kilkakrotnie, dłuższe z nim rozmowy, utwierdziły mnie w tem przekonaniu, że faktowna, nacechowana roztropnością i znajomością dzisiejszej trudnej sytuacji wśród tamtejszych naszych rodaków, działalność jego, wiecie pożytku przyniesie całemu wychodźstwu na Terytorjum Misiones, a sprawiedliwe odniesienie się p. Konsula do wszystkich bez różnicy poglądów na tę czy ową sprawę, naprawi błędy i fałszywe pojęcia mszczące się po dzień dzień na sprawie polskiej w Argentyźnie różnymi jednosciami, które z ramienia Polski, mniej lub więcej odpowiedzialne stanowiska tam piastowały. Tego można się spodziewać po obecnym p. Konsulu Szmecel i takich wyników jego pracy należy mu życzyć. Panu Konsulowi serdecznie składam dzięki za życzliwość i względy, jakimi mnie darzył w dniach mego pobytu w Posadas.

Moja praca bezsprzecznie nie przyniosłaby pożądaných skutków, gdyby nie pomoc wydajnych tamtejszych duszpasterzy ze Zgrom. Słowa Bożego, zaco składam »Bóg zapłać«, tak Przew. Ks. Dziekanowi Woeste jak i wszystkim jego współpracownikom.

Uznanie i wdzięczność z mej strony należy się jeszcze panu redaktorowi J. Czajkowskiemu, który w organie Unji Polaków-Katolików »Orodowniku«, już przed moim przybyciem stał się prawdziwym orędownikiem sprawy Bożej, jaką są misje św.; a potem w czasie mej pracy gorąco je popierał. Jeszcze wielu, wielu innym należałoby, imiennie podziękować w ostatniej mej korespondencji z terenu misyjskiego, ale niechęć przewlekłym listem nudzić niezainteresowanych bliżej sprawami wychodźstwa w Argentyźnie. Tym wszystkim za dobre serce, gościnność i życzliwość stokrotnie »Bóg zapłać«.

Ostatnie spojrzenie na uroczę wybrzeża argentyńskie i za kilka chwil wóz pocztowy uniesie nas w głąb Rio Grande do Sul, do Guarany, stałej siedziby ks. Dziekana Wróbla. Tam kilka dni wychłnienia, a potem dalej poprzez Sta. Catharina do Parany. Góra z górą się nie schodzą, ale ludzie, nieraz w dalekiej od siebie strony rzuceni, przypadkiem się spotykają. Może i mnie je szcze będzie dane, spotkać nowych moich przyjaciół misyjskich. Tymczasem »a Dios!«

Ks. Jan Wiśniewski.

(Dokończenie ze strony 1-szej) za trud, na jaki Go narażam, proszę o przyjęcie z wyrazami serdecznej podzięk, z pewnością głębokiego mego szacunku

(—) I. J. Paderewski. 1 załącznik — czek na frs. szwajcarskich 1520».

Wspaniały dar gorącego patrioty wielkiego artysty jest, o ile wiadomo, największym z pośród dotychczas złożonych indywidualnie ofiar na powódź.

Podług notowań giełdy pieniężnej w Warszawie, wartość 250 akcji Banku Polskiego wynosi około 21.500 złotych.

Wartość czeku, wystawionego w funtach sterlingach wynosi około 2660 złotych.

MILJARDER NIEMIEC W POLSCE Skargi podatkowe księcia Pszczyńskiego

Na skutek około 20 skarg, wniesionych przez księcia Pless do sekretariatu Ligi Narodów, sprawy podatkowe księcia Pless znajdują się na porządku obrad wrześniowej sesji Rady Ligi Narodów.

Skargi te pozostają w związku z zarządzoną przez władze skarbowe egzekucją wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego do którego ksiądz pszczyński odwoływał się przeciw wymiarowi podatków. Chodzi tu o podatki na rzecz skarbu państwa za okres 5 lat tj. od roku 1925 do 1930. Ogólna suma podatków, wymierzona księciu pszczyńskiemu za ten okres czasu, wynosi przeszło 11 milionów złotych. Przeciwno wymiarowi temu wniósł ksiądz skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Dotychczas Trybunał zatwierdził wyrok na sumę 7 milionów złotych i właściwie na podstawie tych uprzedmiotwionych wyroków przystąpiono do wyegzekwowania należności w drodze egzekucji.

Z uwagi na to, że majątek księcia, składający się z kilkudziesięciu przedsiębiorstw, stanowi własność prawnie niepodzielna, postanowili władze egzekucyjne zajęć tylko ruchomości.

Koła skarbowe obliczają ogólną wartość majątku ks. Pless w Polsce na blisko miliard złotych, a jego dochód roczny na 12 milionów złotych.

Z Brazylii

WSPANIAŁA MANIFESTACJA NARODOWA

W ubiegły piątek jako w rocznicę Niepodległości Brazylii, odbyły się w całym kraju uroczystości, pochody, nabożeństwa i akademie ku uczczeniu tej wielkopomnej rocznicy Narodu Brazylijskiego.

W stolicy, prezydent Dr. Getulio Vargas, w czasie akademii wygłosił przemówienie.

KS. KARDYNAŁ LEMEO O OBOWIĄZKACH OBYWATELSKICH

Ks. Kardynał Sebastian Lemeo wygłosił na zebraniu Sodality Marijańskich przemówienie, w którym nawołuje katolików do zapisywania się na listę wyborczą i spełnienia obywatelskiego obowiązku głosowania.

BOMBA W OMNIBUSIE

W Rio de Janeiro na przedmieściu Meyer nastąpił wybuch bomby w jednym z omnibusów kursujących w mieście.

Bomba, jak się zdaje nie była umyślnie podłożona, lecz wybuchła przypadkowo, przewożona przez pewnego osobnika, który w chwili wybuchu uciekł przez okno omnibusu. Wybuch pokaleczył kilku pasażerów, oraz spowodował pożar omnibusu, który jednakże wnet ugaszono.

GAZ SPOWODOWAŁ ŚMIERĆ

W Rio de Janeiro w jednym z mieszkań zaszła się gazem rodzina: Arnald Jawitz Praeger i jego pasierb Heinz Zemann.

Policja przypuszcza, że zachozi tu wypadek samobójstwa.

POSIEDZENIA IZBY DEPUTOWANYCH

Izba Deputowanych odbyła regularne posiedzenia, dyskutując nad wieloma kwestjami, już to w komisjach już to na plenum. Między innymi w ostatnich dniach obradowano nad

kwestjami wyborczymi, sądownymi, handlowymi i wieloimi.

KURTYTYBA SZKOŁA SZTUK I ZAWODÓW Prześlębiństwo »Constructora Nacional« podpisało umowę z rządem parańskim, zobowiązując się za sumę 887 000\$000 wybudować w ciągu ośmiu miesięcy gmach na pomieszczenie Szkoły Sztuki i Rzemiosł.

SZKOŁA POLICYJNA W Kurtytybie z inicjatywy obecnego szefa policji dr. Lauro Lopes powstała Szkoła Policyjna. Dyrektorem Zakładu został dr. Eraslo Gaertner, dyrektor Policyjnego Gabinetu Medyoznego. Program Szkoły Policyjnej będzie obejmował wiadomości potrzebne służbie policyjnej.

NOWY WICEKONSUL W tych dniach, jak się dowiadujemy, ma przybyć do Kurtytyby nowy wicekonsul, p. Gruija.

ZMIENIAJĄ SIĘ »NACZELNI« ALE POZIOM TEN SAM Kilka tygodni temu ogłoszono mi były w »Gazecie Polskiej w Brazylii« artykuły rolnicze, o których, jeden z naszych Czytelników twierdził, że są przepisywane z Kalendarza Astrologiczno-masońskiego. Ostatnio redaktor »Gazety Polskiej« udawał, że »Gazeta Polska« przepisuje je ze swego kalendarza z roku... 1919. Piętno postępowanie w rolnictwie! A obrotu — w myśl przysłowia »z deszczu pod rynnę«.

Wspominamy o tem dlatego, że i obecnie od kilku miesięcy redaktorzy (liczba mnoga — ze względu nie na ilość lecz na częstą ich zmianę) bez skrupułu, bez podania źródła, przedrukowują z poznańskiego »Przewodnika Katolickiego« sprawozdania wypadków p. t. »Z tygodnia«, zamieszczając je jako własne »Listy z Polski«. Nie wiele dziwiłoby się poprzednim »naczelnym« redaktorom »Gazety Polskiej w Brazylii«, znając ich poziom, dziwimy się natomiast obecnemu redaktorowi, p. Morozowiczowi, który, jako aktor, powinien wiedzieć co to jest »plagiat«.

BAL W ZWIĄZKU POLSKIM

Zapewne wszyscy zauważyli, że życie towarzyskie Związku Polskiego, w ostatnich czasach, znaczenie się ożywiło. Przyczyniły się do tego niewątpliwie piękne zabawy, które Związek urządza dla swych członków.

Jak wyśmienicie Związkowcy umieją się bawić, przekonaliśmy się o tem ubiegłej soboty, będąc obecnym na balu. Sala gustownie przybrana w zieleń, doborowa muzyka, sala zapelniona gośćmi, to też w takim środowisku miło jest się zabawić.

A dla niespodzianki, podczas tańców, były występy artystyczne. Solo śpiew wykonał: panna Helena Kulecówna i p. Mieczysław Florecki. Solo na skrzypcach — panna Herta Jonsch przy akompanjamentie, na fortepianie, panny Janiny Kasikowskiej. Wszystkie numery dobrze były wykonane, za co podziękowano hucznymi oklaskami.

Spodziewać się należy, że podobnych zabaw będzie więcej i jeszcze piękniejszych.

»WYPRAWA SANABRJI«

P. Paweł Nikodem wybrał broszurę pod tytułem »Wyprowadzenie Sanabrji« jest to bardzo ciekawy szkic historyczny okresu — objawia podtytuł — załamania się konkwisty hiszpańskiej na pomorzu św. Katarzyny i Parany w latach 1550—56. Broszura zawiera 47 stron, 7 ilustracji 12 mapy; wyszła drukiem »Gazety Polskiej w Brazylii«.

Rio Grande do Sul

PODRÓBIONE BONUSY STANOWE Izba Skarbowa w Porto Alegre

Komitet Pomocy Ofiarom Powodzi w Polsce

ZŁOŻYLI NA POWODZIAN:

Z poprzednich list 4.952\$800

Parafia i Towarzystwa w Luzele (S. Catharina) złożyły (409\$800):
Stow. »Dzieci Marji« 130\$000
Składka w kościele 26\$700
Ks. prob. S. Sojka 26\$000
Tow. »Bratnia Pomoc« 20\$000
Tow. »Jul. Słowackiego« 10\$000
Ks. Pitoń 10\$000
Aleksy Sieradzki 10\$000
Franciszek Romanowski 10\$000
Franciszek Lis 10\$000
Ignacy Andrzejewski 10\$000
Teofil Landowski 10\$000

Po 5\$: Michał Nowacki, Antoni Stroka, Wacław Andrzejewski, Franciszek Pasternak, Juljusz Flenik, Maciej Pieozarka, Dawid Narloch, Feliks Grabowski, Antoni Sarnowski, Feliks Andrzejewski, Wawrzyniec Andrzejewski, Jerzy Drozd, Leopold Buba, Stanisław Zenf, Leon Paoczowski, Piotr Paoczowski, Piotr Landowski, N. N. 85\$000
Wojciech Zawodniak 12\$500
po 2\$: Piotr Piotrowski, Michał Kowalski, Ludwik Niespodziany, Piotr Gulka, Marja Pasternak, Piotr Rogalewski, Karol Buba, Katarzyna Chlebowska, Wawrzyniec Andrzejewski, Stanisław Juraszek, Stanisław Drozdki; razem 24\$000

po 1\$500: Jan Minikowski, Józef Nowacki; razem 3\$000
po 1\$: Helena Pzytura, Michał Sampkowski, Wiktor Flenik, Piotr Koprzyński, Adam Juraszek, Jan Saneńko, Wincenty Seneńko, Apolinary Wielecki, Julja Grabowska, Antoni Kubiak; razem 10\$000
Wł. Piotrowski 4\$000

Z Iwahy (62\$000):
Ks. Prob. Weiss 15\$500
po 5\$: Michał Kościński, Józef Domański; razem 10\$000
po 4\$: Karolina Rogus, Dominik Karpiński, Marjan Bocheński; razem 12\$000
Jan Kłos 3\$000

Po 2\$: Błażej Karpiński, Sante, Marjan Furman, Antoni Rogus, Marja Biliak, Katarzyna Udała 10\$000
Po 1\$: Tadeusz Solarewicz, Stanisław Rybiński, Józef Leniar, Franciszka Slembarska, Michał Kowalczyk, Kazimierz Wacziarski, Marcin Grochowski, Antoni Bocheński, Józef Chmura, Jan Woźniura; 10\$000
Z Santa Candida (poraz trzeci):
Juljanna Woś 20\$000
Dzieci szkolne (poraz drugi) 16\$000
Andrzej Kubiak 10\$000

Do przeniesienia 5 646\$800

Z przeniesienia 5 646\$800

Melgorratta Otto 5\$000
Grzegorz Skóra 5\$000
Piotr Siarof 5\$000
Franciszek Spisła 5\$000
Fawel Przepyszny 5\$000
Anna Lyska 5\$000
Marja Plekarz 4\$000
Ludwik Kachol 2\$000
Franciszka Nadolna 2\$000
Jao Oito 2\$000

W Serrinhi (147\$; poraz drugi):
Tow. Szkolne Św. Józefa 30\$000
Stanisław Budziak 10\$000
Po 5\$: Marcin Szynka, Wiktorja Ruciońska, Wojciech Sinta, Stanisław Górecki, Jędrzej Knaui, Jan Świerdzowski, Franciszek Mazur, Augusto Cardoso. 110\$000

Jędrzej Staboch, Józef Staboch, Franciszek Staboch, Leonora Puhalska; po 4\$: Władysław Soczek, Wsley Wilkożyński; po 3\$: Piotr Kulka, Józef Przybyłowicz, Antoni Duda, Jan Wierzbicki, Jan Kosiński, Marja Krygowska, Ludwik Wolski; po 2\$: Ludwik Szczepanik, Jakób Belniak, Jan Szynka, Roch Fila, Leon Krygowski, Jan Lech, Antoni Woźniak; 21\$000

po 1\$500: Wojciech Staboch, Józef Trzeziak; 3\$000
Ignacy Rucioński 1\$000
W Prudentopolis (161\$500; poraz trzeci)
Malsioy - Szatkowscy - Osowski 60\$000
Franciszek Piotrowski 50\$000
Siostry Miłosierdzia 10\$000
Juljan Sosnowski 10\$000
Ludwik Brzozowski 10\$000
Jan Szatkowski 5\$000
Ig. Wojdyło 5\$000
Karol Nowicki 5\$000
Karolina Bednarz 3\$000
Irena Bossak 2\$000
Ludwik Wilczak 1\$500

W Redakeji »Ludu«:
Marja Fauz 10\$000
Agnieszka Świdzowska 5\$000
Filimon Buczynko z Żoną NN. 5\$000
Wiktoria Kiedrowski 2\$000
Stanisław Ostrowski (Rio Azul) 20\$000
August Marach (Portão) 20\$000
Michał Uszyk z Kurtytyby 5\$000
PP. Nowakowscy z União da Victoria 25\$000
Bronisław Klejna z Lemanha Pequena 20\$000
Adolf Falkowski z Palmeiry 5\$000
Bronisława Witolsławska 5\$000
Razem 6 087\$300

SPROSTOWANIA.

W 62 num. »Ludu« 5\$ złożył nie Zygunt Duda lecz Zygunt Dadek; Stanisław Trybek ofiarował nie 1\$ lecz 1\$500; zamiast Edmund Jaworski ma być Józef Jaworski złożył 10\$000.

Kurtytyba, 10 września 1934.
Franciszek Lachowski, prezes
Józef Pagnucki, skarbnik
Wincenty Flenik, I sekretarz

gre zauważyła, że w obiegu znajdują się podrobione banknoty z 20\$000 na 200\$000; fałszerze wycofnają zero z innego banknotu, zręcznie przylepią na 20\$000.

Izba Skarbowa przychwyciła już 19 sztuk takich podrobionych banknotów.

ZJAZD BIEYCH UCZNI ZA KŁADÓW JEZUICKICH

W São Paulo odbył się dnia 7-go b. m. zjazd byłych uczniów jezuitów zakładów naukowych z Itú, S. Paulo, Nova Friburgo, S. Leopoldo, Pelotas i Porto Alegre. Prezsem związku jest dr. Altino Arantes.

São Paulo

KONIE DLA WOJSKA

Wojskowa komisja dokonyująca zakupna koni dla wojska ma uda się do Urugaju i Argentyny, ażeby tam nabyć potrzebne, znaczne ilości koni. Przeciwno nabywaniu koni poza granicą zaprotestowała wobec Ministerjum Wojny federacja Związków Rolniczych.

Ostatnie wiadomości

— W dniach 3 do 10 października r. b. odbędzie się w Buenos Aires XXXII Międzynarodowe

wy Kongres Eucharystyczny, w którym tradycyjny już udział weźmie delegacja polska. Na czele delegacji tej stać będzie osobiście Ks. Kardynał August Hlond. Prymas Polski. Wyjazd delegacji nastąpi w dniu 15 września r. b. drogą na Rzym i Neapol, a stąd morzem na statku Oceania.

— W Genewie zebrała się Rada Ligi Narodów.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej wybuchł strek robotników fabryk tekstylnych; strek objął przeszło półmilion robotników.

— W Madrycie socjaliści napowiadają strajk generalny.

— W Niemczech w mieście Norymbergia odbywa się Kongres niemieckich socjalistów narodowych z udziałem około 3 000 delegatów.

— Na wystawie była w Buenos Aires za jedną sztukę z rasy »Alberden Angus« zapłacono 21.000 pezów; jest to najwyższa cena jaką dotąd osiągnięto na wystawach tej rasy bydła.

— W Buenos Aires w czasie gwałtownej burzy spadł czarny deszcz; przyczyną tego dziwnego zjawiska, był pożar w mieście Campana; sadze z pożaru porwał wicher i zmieszał z deszczem.

Sklep Artykułów Spożywczych Rocha Piekarsza i Tomasza Kubisa

Kupujemy i sprzedajemy wszelkie produkty krajowe. — Posiadamy świeże towary spożywcze oraz napoje krajowe i zagraniczne.

SPRZEDAJEMY NAJLEPSZE

Nawozy Sztuczne i Makę Kostną
PRACJA COONEL ENES 30, RÓG SÃO FRANCISCO —
CURITYBA

Cia. de Terras Norte do Paraná

LOTY na RZEMIE POLSKIEJ za gotówkę lub czteroletnią spłatą po 400000 za akier. Ziemia pierwszorzędna „Terra toxa apurada”. Wydaje z alba, bez jakichkolwiek nawozów: 6000 kg. kukurydzy, fasoli po 3000 kg. dwa razy do roku, kawy aż do 400 arów z 1000 krzaków. Niema „Sauvas”. Wysokość średnia 600 m. Każden lot ma drogę aut. i wodę. Klimat bardzo zdrowy. Kolej żelazna w budowie, aż do końca roku przejdzie przez Londrinę odległą 16 km. od Rezerwy Polskiej. Kupujący zniżają mają pierwszeństwo do zwrotu na kolei. — Bóki czas korzystajcie z niskiej ceny! Wokół Rezerwy Polskiej już jest znacznie drożej.

Tylko przez Agenta upoważnionego

Uwaga! Dla kupujących dojazd koleją IGNACY SZANKOWSKI z Cambará, lub Ourinhos, aż na miejsce. Cambará — Paraná. am i z powrotem za darmo, bez obowiązku kupna.

Kto chce jechać do POLSKI lub z Polski do BRAZYLJI niech się uda tylko do solidnej Kompanji Okrętowej „Chargeurs Reunis” i „Sud Atlantique”

JEONOLITA TRZECIA KLASA.
KOMPANJA TA SPRZEDAJE BILETY BEZPOŚREDNIO DO KAŻDEGO MIASTA W POLSCE i odwrotnie bilety «chamada» z Polski do Brazylji.
Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazylją i Argentyną.
Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z POLSKI.
Informacje w języku polskim i brazylijskim udziela **P. TEOFIL G. VIDAL**
Curityba--Rua Barão Rio Branco 195-209
Paraná

SKŁADSKORY

Casa »São Grispim« Ltd.

Sprzedaję rozmaitej jakości skór krajowych i zagranicznych na obuwie, zegarki oraz dla różnych narzędzi dla szewców, rymarzy i t. d.
WYROB CHOLEWEK
Alameda Dr. Maricy 596 (Pracja Zacharias) — Curityba.

NAWOZY SZTUCZNE

WIELKI SKŁAD DOBRZE WYPROBOWANYCH NAWOZÓW:

Mączka z kości marki „PARANA”

Mączka z Surowej Kości,

Specjalne mieszanki do wszelkiej UPRAWY.

Import Nawozów Sztucznych wprost z Zagranicy:

SUPERFOSFAT 18 PROC.,
SALETRA CHILJSKA, KALI, KAINIT,
SÓL SIARKOWA, AMONJOWA,
WĘGIEL POTĄŻOWY I INNE.

Albano Boutin & Cia.

CURITYBA — Avenida Capanema N. 155 — PARANA.

Przedłużenie ulicy Sete de Setembro — Telefon 226 — Caixa Postal 332.

GARBARNIA, FABRYKA NAWOZÓW SZTUCZNYCH, KLEJU I PASÓW.

DLACZEGO PEACISZ LOKATORNE?

Dlaczego nie jesteście właścicielami domu?
Za 5\$000, 10\$000, 20\$000 miesięcznie, możecie nabyć własny dom w firmie

Empreza Constructora Universal Ltda,

która daje go swoim członkom. Pieniędzy swych nigdy nie straciecie. Żądaj informacji przy Rua 15 de Novembro 384 — Curityba.

Wszystko cement, cegły, piasek, dachówki, drzewo do budowy, farby i t.p.

MACEDO & Cia.

Posiadają największy skład wszelkiego MATERJAŁU DO BUDOWLI którego dostarczają w małej i wielkiej ilości. — Wykonują plany i kosztorysy. Udzielają wszelkich informacji. Rua João Negrão N. 621 — CURITYBA
Telefon 869 — Caixa postal 387

SZKŁA I FABRYKA LUSTER

SZKŁO
do okien fantazyjnych, szkło ozdobne rzeźbione, matowe, szlifowane, kryształowe, można nabyć u nas w każdej ilości i mierze na zamówienie. Wstawia się szyby wyżej wymienione do kociółków i domów. Sprzedaż hurtownia i detaliczna. Ceny niskie.

LUSTRA DLA MEBLI
w formie: kwadratu, owalu i innych kształtów. Największy miejscowy skład lusterek. Specjalność w wyrobach z pięknych drzew parafskich, jak lampy pinjorowe, ramki do obrazów i fotografii różnych rozmiarach i kształtach.

LUSTRA
kieszonkowe, ręczne, toaletowe, fryzjerskie, wkładane w ramkach metalowych, celulozowych i drewnianych.
Założono w r.1903
Rua Mar. Deodoro, 254
Telefon 1335, Curitiba.

Co to jest Santo Expedito?

Santo Expedito jest lekarstwem, które działa szybko i zwalca następujące choroby:

- ANEMIE, ZAZIĘBIENIA,
- SYFIFIS, REUMATYZM,
- WRZODY, BÓL GŁOWY,
- NEWRALGJE, I INNE.

Nie szkodzi sobie lekarstwami niepewnymi. Dla twego najlerszem i najdogodniejszym jest

Laboratorio Santo Expedito — Santa Cruz
Przedstawiciele na Parana i Santa Katarinę: SIGEL, ETZEL & Cia

zawołał hrabia Herbert do księżnej, wchodzącej wraz z księżem Jerzym.

— Pod opieką żony pana i barona Echenburg — odparła księżna i podała choremu rękę na powitanie.

— Czemu pani powraca sama, księżno? Czemu żona z synkiem w mieszkaniu pozostała? — dopytwał się hrabia zaniepokojony.

— Nie chciała tak prędko rozstawać się z bratem, panie hrabio. Jesteś przecież u nas w dobrych relacjach i jak tylko pan wyzdrowieje, będziesz mógł też do niej pojechać.

— O!... tam się coś stało! Baron jest dla mnie wrogo usposobiony, nie nawidzi mnie i może namówić ją żonę, aby trzymała się z dala odemnie?

— Nie, nie, panie hrabio! — odparła księżna szybko. — Nie podobnego. Barona nie myśli o rozłączeniu siostry z panem. Zresztą mam tu list od niego i drugi od żony.

Hrabia ujął spieszenie podane mu listy.

Przeoczytał naprzód list Melanii i rozjaśniło mu się siroksane oblicze.

— Jeszcze nie wiem, czemu nie powróciła — szepnął, kręcąc głową i zabrał się do listu Zygmunta.

Księżna, która już wprzód wiajemni-czyła siostrzeńca rzuciła mu teraz znaczące spojrzenie i obficie obserwowali chorego, którego twarz przybierała coraz bardziej zdziwiony wyraz.

Wreszcie opuścił papier i pytał ją o księżnę spojrzawszy.

— Z pewnością księżno, była pani obecna rozmowie żony mojej z bratem? — Rzeczywiście.

— A więc zna pani treść listu i może mi powiedzieć, jak żona moja zapatruje się na tę sprawę?

— Mówi tylko oznajmić panu, hrabio, że żona pańska zdecydowana jest wierać pozostać w każdej chwili życia — odparła księżna, zsambarasowana pytaniem wprost zadanem. Domyślałam się, że napiszła to samo?

— Tak! — odparł hrabia z miną zaspewną i uśmiechnął się smutnie. Co prawda nie pomyślałbym nigdy, aby baron był taki bez serca, aby ze względu na mnie krzywdził siostrę. Pisze mi krótko i wzięcie: naturalnie nie ma zamiaru próbować rozłączyć siostrę z żoną, lecz bądź co bądź rozporządzenia zawarte w testamencie pozostaną prawomocnymi! — to znaczy: ja pozostanę żebrakiem i nie będzie mi zwrócone nic z tego, co zabrano na skutek procesu! O ile to dotyczy mojej osoby, jest mi to prawie obojętne. Muszę jednak zadać sobie pytanie poważnej natury: czy mogę na odpowiedzialność brać wciągnięcie żony w nędzę za sobą?

— Lecz żona pańska chce tego! — wtrąciła księżna.

— Bo jest zanadto szlachetna, aby usunąć się teraz odemnie! A dziecko? ooby się z niem stało, jeśli ja ledwie dla siebie wystarczają? Erwin, co prawda, zostałby dostatecznie wyposażony przez wuję za życia Jęszce, lecz nie chce jałmużny, chociaż dla mego dziecka! To samo odpowiedź i baronowi.

— Nie spiesz się zbyt, kochany hrabio! — powstrzymał chorego Jerzy. — Może a nawet naprawdę, doprowadzić się uda do porozumienia.

— Nie, drogi przyjacielu! — zaprzeczył hrabia stanowczo, z uśmiechem smutnym. Nie upokorzę się przed szwagrem, gdyż nie wyrzuciłem mu żadnej krzywdy. Nie było moją winą, żeśmy kiedyś stali z bronią w ręce przeciwko sobie. Niechaj więc pozostanie przy swoim. Nie żyję mu źle i nie mam w sercu gniewu przeciw niemu. Żonę zaś naplazuje, że nie przyjmuje jej ofiary. Nacierała się nigdy dosyć.

Księżna ozuła się wzruszoną do głębi i ciężko jej przychodziło przemilczenie prawdy przed hrabią.

— A Melanja pomimo to nie chce dłużej pozostać w rozłące z panem? — spytała. Przekonana jestem, że byłaby zdecydowana dzielić z panem nawet niedostatek.

— Nie powinna wiać się ze mną żadnym przyrzeczeniem — odparł hrabia posępnie. Choćby najciężej nawet było mi pozostać z nią, choć ledwie odnalazłszy zdaliśmy się, decyzję w jej ręce składam.

W tym też sensie tego samego dnia odpisał Zygmuntovi i Melanii.

Księżna uważała za ciężki obowiązek, że przyrzeczeniem związana, musiała zamilić przed chorym prawdziwy cel barona.

Z niecierpliwością oczekiwano odpowiedzi obojga rodzeństwa.

Czy Zygmunta zadawolił się wreszcie i oznajmi, że list ten próbną tylko dla hrabiego stanowił?

Najszczęśliwie, gdy zebrali się w pokoju chorego, zanonosowano Dorn.

Zdumieni i zaciekawieni, przyjęli detektywa, który wszedł z miną poważną i chmurną.

— Nie oczekiwaliśmy cię, panie Dorn — rzekł Jerzy, podając mu rękę — wiedziliśmy przecież, że polowałeś na zbrodniarke.

— Polowanie skończono, ekscelencjo! — odparł Dorn, ukłonem witając księżną i Zygmunta. Cała robota moja w ogóle już skończona.

— Ująłeś pan ją? — dopytwała się księżna. Gdzie ją znalazłeś? U... niego? U mego... męża?

— Tak jest ekscelencjo! Lecz przybyłem za późno. Gdybym chciał aresztować panią Norberg, zastałam ją konającą.

— Umarła? księżna pytała przeleknięta.

— Sama śmierć sobie zadała, nieprawdaż? — wtrącił hrabia.

— Nikt nie może napewno nie powiedzieć! — odparł Dorn z wolna. Umarła otruta, lecz w ostatnim przebiegu życia, nazwała księcia swym mordercą. Odpowiedzią mu był okrzyk przestraszenia.

Księżna zaskłama i padła na krzesło, zalamując rękę w milczącym przerażeniu.

— Księżno temu zaprzeczam — ciągnął Dorn, któremu bardzo ciężko było udzielać tych szczegółów. Utrzymuję, że Kamilla Norberg chciała go otruć, lecz on tak urządził połać, że sama truciźnę wypła.

— To niemożliwe! Nie mógł ponieść się aż do morderstwa — szlochła księżna. Co myślisz o tem, panie Dorn?

Dorn wymownie ramiona w górę podniósł.

— Mówię, że księżno powiedział prawdę, ekscelencjo, że wszystko tak było, jak on opisuje. Ale ma się rozumieć, nastąpi śledztwo i udowodni niewinność jego w śmierci występnej kobiety. Do tego czasu jednak księżno musi w areszcie pozostać.

— O Boże — jęknęła księżna. Aresztowany? O! co za wstyd! Księżno Dimirenu w więzieniu... — oskarżony o zabójstwo... O Jerzy, ja nie przeżyję tego wstyd!

— Panuj nad sobą, obojętko! — uspokajał Jerzy, ujmując ją za rękę

Niewinność wuja niedługo musi być dowodzona.

— O Boże — zaskłama księżna. Do tego doprowadził. Wszedł w związek z tą nędznicą, zbrodniarką, i czekał i honor podeptał! Sał niezrozumiały aż do więzienia go zawiódł! A nam wstyd na na całe życie pozostawił.

Z wielkim trudem udało się Jerzemu i Dornowi uspokoić rozżalona i rozpaczliwą kobietę.

— I ja też mam nadzieję, że księżno wkrótce będzie mógł odczytać się z oskarżenia — dodał Dorn chcąc pocieszyć. Jeszcze jedno oskarżenie właśnie przeciw niemu zostanie, szepnął Jerzemu.

— Jakiego?

— Pociągną go do odpowiedzialności, że pomógł do ucieczki zbrodniarce oskarżonej przez policję i że opiekę ją otoczył. Lecz może księżno będzie mógł dowiedzieć, że nie miał pojęcia o zbrodniach pani Norberg.

— Mielijmy nadzieję! — rzekł księżno przygnębiony. Nie mówmy o nic o nic tem jeszcze. Pan pewno bezwzględnie odcedzi do stolicy?

— Tak jest ekscelencjo. Obecność moja potrzebna jest tam dla rozmaitych powodów. Pani hrabina znajduje się pewnie jeszcze u brata?

— Tak, i biedaczka stara się podnieść w zgodzie między mężem a bratem. Na teraz pozornie próżna są jej za błęgi! — dodał z wstęchaniem. Barona jest bardzo wrogo usposobiony względem hrabiego.

— Hm... wolał jeszcze? Dorn nie zastanowił. To źle. Miałem nadzieję, że dziecko będzie skutecznym łącznikiem.

— Barona nie ufa szwagrowi i sądzi go fałszywie. Gdybyś tak naprzekład, panie Dorn, wszak znał też hrabiego, spróbował przemówić za nim do barona?

— Z całego serca ekscelencjo! lecz niewiele to pomoże. Najlepiej poszukać, póki hrabia nie wyzdrowieje i nie będzie mógł rozmówić się z nim osobliście. To jest zawsze najpewniejsza i poleży koniec nieporozumienia.

Jerzy przyznał słuszność detektywowi. Potem opowiedział mu o liście Zygmunta i Dorn znalazł, że ten ostatni, ze swego punktu widzenia, nie tak bardzo raczył się miał.

— Jeśli się pomyśli! — szepnął Gorr

ZAPEWNIAMY,
że nasza mieszanina nawozów
pod ziemniaki

Marki

JEST LEPSZA OD INNYCH NAWOZÓW I WIĘKSZY ZBIÓR
I LEPSZA JAKOŚĆ PRZYNIESIE.

CASA HACKRADT

Rua 15 de Novembro N. 509, Caixa postal 420

MILÓŚNICY MUZYKI, powinni
się zapisać do Towarzystwa **TRIO**
PARANAENSE

Oplaca się tylko 5\$000 miesięcznie,
bez wstępnego oraz jakiegokolwiek innych
zobowiązań z prawem otrzymywania
wstępu bezpłatnych 4 biletów, raz na
dwa miesiące, na koncerty, paraskich
artystek.

Zapisywać można się w poniedziałki
i czwartki w Księgarni „Gazeta do
Povo” — Rua 15 de Novembro 279.

JEST DO SPRZEDANIA TE-
REN wraz z domem w miej-
scowości „PORTÃO”. — Infor-
macji udziela się w Administra-
cji „Ludu”.

Używajcie w swoim **Aucie**
lub w swoim **KAMINJONIE**
PNEUMATYKÓW I OPON
GUMOWYCH marki

» **BITAR** »,

gdź są najlepsze a najtańsze
Są do nabycia w większych
składach przyrządów samocho-
dowych.

Jedyni agenci i dostawcy na
PARANÉ

Alberto Wargha e Cia
RUA MAZ. DEODORO 588 (róg
Pracę Zacharias), Telefon 1313

Klinika Dentystyczna
JAN SKAŁSKI

Chirurg - Dentysta

Wykonuje wszelkie roboty wchodzące
w zakres dentystyki szybko, starannie
tanie. Przyjmuje w każdej chwili.

Rua Brigadeiro Franco N. 1985
róg Aquidabam — CURITYBA

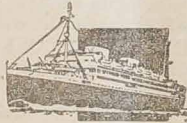
Gabinet dentystyczny

OSCAR OTTO Junior

Chirurg - Dentysta

Dyplomowany na Uniwersytecie
w Ribeirão Preto.
Wykonuje wszelkie prace wchodzące
w zakres dentystyki.
Gabinet urządzony dobrze i higieni-
cznie według nowoczesnych wymagań.
Rua Dr. Trajano Reis 505.

Mala Real Ingleza

• **H. CHIEFTAIN** • 24 Września
do Rio, Madeira, Lissabon, Leixões
(via Lissabon), Vigo, Cherbourg i
Southampton.

— 0 —

Do Montevideo i Buenos Aires:

H Princess 18 Września

Z Santos do Europy:

H. Chieftain 24 Września
Almansora 6 Października
H. Princess 8

Sprzedaje się sztykarty 3-ciej klasy
do Europy: jak do Polski, Łotwy,
Irlandji, Czechosłowacji, Jugosławii, Au-
strii, Rumunii, Bessarabji.
Informacji udziela Agencja:

Cia Marte

Rua 15 de Novembro 257-261 —
Caixa postal 220 — CURITYBA

Przedsiębiorcy i Kapcy ogła-
szają się w „Ludzie”

... Assim fallou 'seu' Tonico Underberg:

O viajar a cavallo só dá gosto
Quando se sente a corpo bem disposto.
Tomar Underberg é facilmente irás.
Em viagem, com kilometros ou mais,
Underberg é uma fonte de energia.
Dá vida ao corpo e a alma da alegria.

Um calice por dia — dá saúde e alegria

BALSAMO
SUA HELENA
Infallível contra dores.

leczy reumatyzm, bóle,
piersłowe, bóle zębów
uszu, newralgji, kolki,
świeże rany i t. p.

Lekarstwo zażywa się przez
nacieranie.
Jest do nabycia we wszystkich
aptekach.

Chapelaria Elegante

RUA RIACHUELO 130

Zawsze nowe fasony kapeluszy dla PAŃ I DLA DZIECI.
Własna fabryka sztucznych kwiatów i wianków ślubnych.
Wykonuje się desenie na materiałach do haftu.
Wielony ślubne w różnych cenach.

Dr. Dante Romanó

AKUSZER - OPEATOR

Profesor Operator Uniwersytetu.
Był asystentem szpitali berlińskich.

Leczy syfilis, drogi mo-
zcowe, djaternia.

Klinika dla Panien.

Leczy sztucznymi promie-
niami słonecznymi ultra-
fioletowymi.

Konsultorium: Farmacia Minerva
(na 1-szym piętrze) od godz. 1 do
3-ciej po południu.

Pracę Tiradentes 554.

Rezydencja
Pracę Senador Correia 4

KASZMIRY

Przed zakupem kaszmirów
na płaszcze i na ubrania po-
winniście obejrzyć nasz skład
który posiada ogromny wybór
materiałów najnowszej mody
a które sprzedajemy po cenie
bezkonkurencyjnej!

AO MUNDO
das

CASEMIRAS
Ul. 15 de Novembro 129,
CURITYBA
MÓWI SIĘ PO POLSKU.

Fortunat Wszędobylski pisze list do „Ludu”

V.

Podczas moich podróży, zosta-
łem raz jednego zaproszony, jak-
imś trafem, do zwiedzenia szko-
ły niemieckiej w interjerze. Za-
dziwiłem się skąd taka grzeczność,
ale poszedłem. Zresztą profesor
niemiecki, który mnie zaprosił,
był dawniej moim sąsiadem w
Santa Katarynie. I to sobie pod
uwagę wziąłem. Jednak chęcią
profesora było okazać mi i po-
chwalić się jak to Niemcy oba-
ją o swą sprawę narodową na
obczyźnie i jak pracują dla o-
światy.

Gdy wszedłem do ich szkoły,
to aż się musiałem za głowę zia-
pać i falka aż mi ze zębów wy-
leciała. Bo też i było na co się
popatrzyć. Najpierw budynek wy-
godny, odosobniony od sali tań-
ców, czysto wybielony, podzielo-
ny na dwie klasy. A w szafie,
na półkach i na ścianach pełno
pomocy szkolnych; najnowsze
podręczniki niemieckie i brazy-
lijskie, parę globusów. A map to
mi pokazano około pół setki;
obydwoh półkul, wszystkich czę-
ści świata z osobna, różnych kra-
jów europejskich, a aż w oczy
uderzyła wielka, dokładna mapa
Niemiec i różnych prowincji nie-
mieckich. Spodobala mi się ma-
pa Brazylii ogromna, wyraźna —
wydania niemieckiego. Nie brzo-
wało także i mapy Parany i in-
nych stanów Brazylii, też wyda-
nia niemieckiego. A wszystko da-
ry Kuratoriumu Niemieckiego z Ku-
rytyby. Oj! chwalił ci się też pro-
fesorzyna, chwalił Opowładał, że
co miesiąc otrzymuje z Konsu-
latu broszurki w językach nie-

mieckim i brazylijskim, traktują-
ce o najważniejszych wydarze-
niach, wynalazkach i sprawach
niemieckich. Podarował mi ich
nawet kilka. Widziałem, że przy-
wiązany jest do swojej szkoły,
jak rzadko trafił a bo ma też i
powód. Dopieroż to musi być
praca przyjemna w takich wa-
runkach! Wszelkie posiadają w
szkole, co potrzeba! Kłopotu z
nauką nie mieć! Na poparcie słów,
rozwinąć kartę geograficzną, ry-
sunek, lub obraz z zoologii, bot-
aniki, mineralogji, wykres jakiś
— wszystko w najstaranniejszym
porządku zwinięte i utrzymane!

Szkola jest dwuklasówka, a je-
den nauczyciel daje sobie radę,
bo dobre pomoce i przybory szkol-
ne ułatwiają pracę, a dziecko z
największą przyjemnością się u-
czy, wiedzając, że na każdej lek-
cji coś nowego zobaczy.

Powiedzą Kochani Czytelnicy,
że Fortunatowi w głowie się prze-
wróciło — wchwała Niemców i
ich szkoły. Brrr! Devagar i pa-
ciencia! Nie jest to wsz, siko je-
dnak wysane z palca, a wspo-
minam o tem, bo w tej samej
miejscowości jest i szkoła pol-
ska, ale jakże się inaczej przed-
stawia. Jedna mapa Polski, tyleż
Brazylii i Parany, portret Pilsu-
dskiego i... koniec. Prawda, je-
szcze zauważyłem i czarną tablicę.
I tak jest we większości po-
wzrostu w szkołach polskich w
Brazylii. Nie jest to jednak wszę-
dzie wina kolonistów, bo ten po-
mimo najszerszej chęci, nie mo-
że wiedzieć co do szkoły potrze-
ba, jeśli mu tego kto nie wytłu-
maczy. Wtem bowiem dobrze, że

dużo jest zaonych ludzi po
naszych kolonjach, którym szkoła
jest największą troską, dla niej
przepędzają oni i poświęcają ol-
brzymią część życia i majątku.
Są inni którzy się biernie tylko
przy patrują wysiłkom ludzi swia-
lejszych i ich to ani ziębi ani pa-
rzy. Są wreszcie i tacy, którzy
o szkole słysząc nie chcą i zży-
wiają się nawet, gdy im kto o niej
wspomni. Najsłabsze więc
częstokroć wysiłki, rozbiłają się
o bierność i ciemność nieuświa-
domionych.

Wspomnijmy jednak jedną rzecz
— czasy kiedy to od kolonii
do kolonii, od szkoły, do szkoły,
jeździł instruktorzy, z pensja-
mi dolarowymi miesięcznymi i
dziennymi radził kolonistom —
jak, co i gdzie, częściej ganili, do
szkoly ledwie wpadli jak po o-
gleni i wio — idź bracie skądś
przyszedł. A potem szumne ar-
tykuły pisali i podnosili szkolni-
ctwo polskie w Brazylii, ale pió-
rem po papierze. Znam kolonij,
do której już 5 razy zajeżdżał ta-
ki instruktor — ostatnio już z Wy-
działu Oświatowego C. Z. P. Pięć
razy też na różnyh kwestjonar-
zach i w notatniku zostały za-
pisane: nazwa kolonii, towarzy-
stwa, ilość ludzi wokoło „Sedów”,
liczba rodzin, dzień uczęszczających
do szkoły etc. etc. I na cóż to?
Chyba psu na buty się zdało, bo
ja, jak raz sobie co zanotuję, to
już mam na zawsze.

Były pieniądze na podróże in-
struktorów, krwawy grosz wdów
i sierot może, zbierany tam w
Kraju w „Dzień ofiar na szkol-
nictwo z granicami Polski”.

Do szkoly niemieckich rzadko,
bardzo rzadko zajeżdżają instru-
ktorzy, a szkoły są wyposażone
w najniezbędniejsze podręczniki.
U nas, były lala, że aż rolo się

od instruktorów i co z tego ma-
my? Biedny, goły jak mysz ko-
ścielna nauczyciel, musi wysilać
swą pamięć, aby praca jego ja-
kieś wyniki dała, bo nie, to dosta-
nie od zarządu Towarzystwa ur-
lop i wielkie szczęście jeżeli się
zaraz inny trafi, bo nie, to szko-
ła zostaje nieczynna. A nauczy-
ciel znużony pod nosem: „Taki
los już wypadł nam, że dzień
tu, a jutro tam” — idzie szukać
nowej posady, lepszej, lub gor-
szej, — jak popadnie.

Ej, gdyby ci panowie, oo tak lu-
bią jeździć, wzięli się do pracy
„profesorskiej” w jakiej zapa-
dziej kolonii, inaczejby zaśpiewa-
li.

„Niema złego coby na dobre
nie wyszło” mówi przysłowie. I
tak też stało się z instruktorami.
Niema pieniędzy — niema instru-
ktorów. A za te — co przez szereg
lat do instruktorów kiesz-
ni płynęły, można było wszystkie
szkoly w trochę bodaj pomocy
zaopatrzyć i wszystko byłoby in-
aczej wyglądało. Szkoły przy dzi-
siejszej marnej egzystencji z po-
wodu kryzysu, przynajmniej
jakoweś podręczniki posiadały.

Odważ się jeszcze i to zazna-
czyć, że organizacjom, które sta-
rają się już od kilku lat, podług
możności, swoim szkołom poma-
gać kople się wciąż dotki pod
nogami... no ale zobaczymy, kto w
nim wpadnie, przedaj, lub później.

Kochani Rodacy, na zakończe-
nie dzisiejszego listu, który mam
dużo poiu kosztował, radzę Wa-
m serdecznie: gdziekolwiek jest u
wasz szkoła, tam starajcie się
ją wzmocnić wszelkimi siła-
mi, bo choć zmarnowano u nas
dużo czasu i pieniędzy na nie-
potrzebne objazdy, jednak za-
pału nie powinniśmy tracić, bo
wszystkie nasze wysiłki, choćby

najmniejsze, uwieńczone zostaną
pomysłnym skutkiem, a to dla do-
bra i pożytku naszych dzieci,
czego Wan i sobie życzy zawsze
zyczliwy

Fortunat Wszędobylski

PO PIJANEMU

Czego się nie robi po pijanem
o tem świadczą dzieje nie-
zwykłej fantazji pijackiej, które
onegdaj były przedmiotem roz-
praw przed Sądem Okręgowym
w Warszawie.

Mieszkaniec Brodna, Piotr Wa-
lusiak, będąc pod „mocnym”, po
powrocie do domu, poszedł do
psiej budy, spościł psa z łań-
cucha i sam... wciągnął się do bu-
dy. Gdy ktokolwiek przechodził,
wesoly obywatel wyskakiwał z
budy i szczekał.

Wysiępły te zbudziły wszyst-
kich lokatorów domu, wśród któ-
rych znajdował się posterunko-
wy P. P. Przedstawiciel władzy
zapropozował Walusiakowi prze-
spacowanie się do komisariatu.
Imitator psa stawał opór, a w
czasie szamotanii się, ugrzył pos-
terunkowego w rękę.

Waiuslak zasłał na ławie o-
skarżonych. Starszy pan o nobli-
wym wyglądzie, nie przyznawał
się do winy ale nie negował o-
pisu wypadków, zawartego w
protokole policyjnym i zeznaniach
świadków.

„Nie pamiętam” — mówił lako-
nicznie — „byłem wstawiony”.

Sędzia: „Ale czy oskarżony
wyklucza możliwość tych wybry-
ków”.

Oskarżony: „W stanie nietrze-
wy wszysko jest możliwe”.

Po zbadaniu świadków i wy-
słuchaniu oskarżyciela, sąd ogło-
sił wyrok, skazujący Walusiaka
na 3 miesiące aresztu.

Słynne lekarstwo HAEMATOGEN D-BA HOMMELA

rozpowszechnione na całym świecie już od 35 lat... Anemii, Sklerozy, Suchotom, Malarji — Neurastenji, febrze, grypie, zapaleniu płuc, szkarlatynie, odrze, chorobom kobiecym, skrofalom, astenji i t. d.

lekarstwo Haematogen D-BA HOMMELA działa zawsze z zupełnym skutkiem.

Casa de Saude Sanatorio Chirurgico Suisso

RUA 15 DE NOVEMBRO 1690 — Telefon 433 Dr. G. Leuenberger

Długie lata pracował w szpitalach europejskich. Lekarz, Specjalista w Chirurgji. — Leczy choroby kobiece, drogi moczowe. Przyjmuje od 10-12 i od 2-5z wyjątkiem niedziel i soboty po południu. Leczy sztucznymi promieniami ultra fioletowymi. Solux, Diathermia, Chirurgiczna w ogóle. — Ceny niskie.

Z pośród wszystkich trunków pije tylko piwo marki POMBA Tuzin 14\$000. Oryginalny niedorównany gatunek produkowany wyłącznie przez browar Cervejaria Cruzeiro — Curitiba — Tel. 495 i 751.

„A VENCEDORA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierkach owijanych. Cukierki malinowe, kokosowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, miodowe i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najtańsze i najlepsze w Kurtybie. FRANCISZEK LACHOWSKI. Curitiba — Rua Cabral N 451 — Curitiba

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA DE. JORGE MEYER FILHO Rua São Francisco N. 25 — Curitiba

Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie sztucznego pneumatosa X przy osobach cierpiących na płuca. — Nowoczesny aparat Roetgen'a. — Diatermia. — Sztuczna ultra fioletowa, promienia alonieczna, Zyskopja i t. d. — Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5.

Poznajmy nasze prawa i obowiązki

Konstytucja Brazylii

(Ciąg dalszy)

SEKCJA IV.

Opracowanie budżetu.

Art. 50. — Budżet będzie jeden i obejmował będzie obowiązkowo wpływy z wszystkich podatków, dochodów i zmniejszenia kapitałów oraz zawierać będzie szczegółowo w wydatkach, wszystkie dotacje konieczne do opłacenia urzędów publicznych.

Par. 1. — Prezydent Republiki prześle Izbie Deputowanych, w ciągu pierwszego miesiąca zwyższej sesji ustawodawczej propozycję budżetu.

Par. 2. — Budżet wydatków będzie składany z dwu części; jedna, druga zmiana, przyczem pierwsza nie może być zmieniona jak tylko na mocy uprzedniego praworządzenia podlegającego sędziemu wyższego orzecznictwa.

Par. 3. — Ustawa budżetowa nie będzie zawierała rozporządzenia sprzecznego z przewidzianymi dochodami i wydatkami ustalonymi dla urzędów uprzednio utworzonych. Nie podlegają zakazowi:

a) upoważnienie do udzielania dodatkowych kredytów i operacji kredytowych jako antycypacja wpływu dochodów; b) zastosowanie salda, lub sposób pokrycia deficytu;

Par. 4. — Zakazuje się Władzy Ustawodawczej udzielać kredytów nieograniczonych.

Par. 5. — Będzie przedłużony budżet obecnie obowiązujący, jeżeli przesyłany, nie zostanie przesłany do 3 listopada Prezydentowi Republiki do sankcji.

USTĘP III.

WŁADZA WYKONAWCZA

SEKCJA I.

Prezydent Republiki

Art. 51 — Władzę Wykonawczą sprawuje Prezydent Republiki.

Art. 52 — Okres urzędowania Prezydenta będzie trwał przez 4 lata, przyczem Prezydent Republiki nie

może być ponownie wybrany, jak tylko w 4 lata później po złożeniu swej funkcji, bez względu na to jak długo sprawował urząd.

Par. 1 — Wybór prezydenta odbywać się będzie na całym terytorjum Republiki, głosowaniem powszechnym, bezpośrednim, tajnym i większością głosów, na sto dwadzieścia dni przed upływem terminu czterolecia, lub w sześćdziesiąt dni po otwarciu się wakansu, jeżeli nastąpi on w ciągu dwóch pierwszych lat.

Par. 2 — W pierwszym i drugim wypadku, obliczenie głosów odbędzie się w ciągu sześćdziesięciu dni przez Sprawiedliwość Wyborczą, przyczem należy do Wyższego Trybunału Wyborczego ogłoszenie nazwiska wybranego.

Par. 3 — Jeżeli wakans zajdzie w dwóch ostatnich latach kadencji, Izba Deputowanych i Senat Federalny, w trzydzieści dni później, na wspólnym posiedzeniu z obecnością większości swych członków, wybiorą Prezydenta zastępcę za pomocą głosowania tajnego i absolutną większością głosów. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden kandydat nie osiągnie tej większości, wybory dokonają się w drugie głosowanie. W wypadku równej ilości głosów, uważany będzie za wybranego starszy wiekiem.

Par. 4 — Prezydent Republiki, wybrany w formie Paragrafu poprzedniego i ostatniej części Paragrafu 1-go będzie sprawował urząd przez okres czasu, który pozostał do następnego.

Par. 5 — Istotnymi warunkami ażeby ktoś mógł być wybranym Prezydentem Republiki są: a) być Brazylijaninem z urodzenia, zapłaconym na listę wyborczą i miał więcej niż 35 lat życia.

Par. 6 — Nie są wybieralni na urząd Prezydenta Republiki:

a) krewni do 3-go stopnia, własnie powinowaci Prezydenta, którzy byliby na urzędzie lub nie byłby po opuszczeniu przynajmniej na jeden rok przed wyborami;

b) władze wyliczone w artykule 112, n. 1, pod literą 'a', podrozdziałem w nim przewidzianego, a ponadto ci, którzy zwolnieni byli na

jedyn rok przed wyborami i te, które są wyliczone pod literą 'b' tego samego artykułu;

c) ewentualni zastępcy Prezydenta Republiki, którzy sprawowali urząd, przez jakikolwiek przeciąg czasu, w ciągu sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających wybory.

Par. 7 — Po upływie sześćdziesięciu dni od daty ustalonej dla objęcia władzy, jeżeli Prezydent Republiki z jakiegokolwiek powodu nie objął urzędu, Wyższy Trybunał Sprawiedliwości Wyborczej ogłosi jego wakans i poweźmie kroki, ażeby w krótkim czasie odbyły się nowe wybory.

Par. 8 — W wypadku wakansu w ostatnim półroczu czterolecia, a tak samo w wypadku przeszkody lub braku Prezydenta Republiki, będą powołani w porządku kolejnym do sprawowania urzędu: Prezydent Izby Deputowanych, Prezydent Senatu Federalnego i Prezydent Najwyższego Sądu.

Art. 53 — Przy objęciu władzy, Prezydent Republiki wygłosi na wspólnym posiedzeniu Izby Deputowanych z Senatem Federalnym lub, gdyby się nie zebrałi wobec Najwyższego Sądu takie zobowiązanie:

„Obiecaję utrzymać i wypełniać z lojalnością Konstytucję Federalną powiększając dobro ogólne Brazylii, zachowywać jej ustawy, podtrzymać jej łączność, całość i niezależność.“

Art. 54 — Prezydent Republiki otrzymywać będzie pobory ustalone przez Izbę Deputowanych w ostatnim roku kadencji poprzedzającej jego wybór.

Art. 55 — Prezydent Republiki,

BANK FRANCUSKO - WŁOSKI na Południową Amerykę

KAPITAŁ ZAKŁADOWY Fes. 100 MILJONÓW FUNDUSZ REZERWOWY Fes. 139 MILJONÓW

Główna Siedziba w Paryżu

Brazylja: FILJE: S. Paulo — Rio de Janeiro — Santos — Curitiba — Porto Alegre — Recife — Rio Grande — Bahia.

Agencje: Araraquara — Barretos — Botucatu — Campinas — Espírito Santo do Pinhal — Jahu — Mococa — Ourinhos — Paranaguá — Ponta Grossa — Ribeirão Preto — Rio Preto — São Carlos — S. José do Rio Pardo — S. Manoel.

ARGENTYNA: Buenos Aires — Rosario de S. Fé.

CHILE: Santiago — Valparaiso.

COLOMBIA: Baranquilla — Bogotá.

URUGUAY: Montevideo.

BANK FRANCUSKO-WŁOSKI NA AMERYKĘ POŁUDNIOWĄ na mocy nowych ustaw Kontroli Banków kupuje banknoty w jakiegokolwiek walucie i w jakiegokolwiek sumie z wyjątkiem złotych pezów uruguajskich, która to waluta podlega zastrzeżeniom w Urugaju.

BANK FRANCUSKO-WŁOSKI NA POŁUDNIOWĄ AMERYKĘ jest upoważniony do wydawania czeków, lub zleceń wypłaty listownie, lub telegraficznie w jakiegokolwiek sumie i monecie do wszystkich miejscowości zagranicznych.

BANK FRANCUSKO-WŁOSKI NA POŁUDNIOWĄ AMERYKĘ otrzymuje depozyty do podjęcia w każdej chwili z zawiadomieniem, lub na czas określany, dają odpodnie procenta.

BANK FRANCUSKO-WŁOSKI NA POŁUDNIOWĄ AMERYKĘ uprasza Sz. Klientę, ażeby zechciała porozumieć się w sprawie jakiegokolwiek operacji, adresując wprost do Filji w KURTYBIE, Rua 15 de Novembro Nr. 316, lub do jej Agencji w Ponta Grossa lub w Paranaguá.

Hemorroidy

Zupełne ich wyleczenie z gwarancją bez operacji, bez bólu i bez wycieczki.

CHOROBY ŻOŁĄDKA I JELIT.

(Wrzody żołądka) leczenie bez operacji, dieta według metod nowoczesnych.

Calices i Diarrheas gwałtowne przez leczenie wprost. Zwiększenie kanalu odchodowego, leczenie bez operacji.

Wrzody na nodze. Leczenie bez operacji.

Dr. Mendes de Araujo

Przyjmuje od 2-ej do 5-ej Avenida João Pessoa 68 — Alto da Pharmacia Avenida CURITIBA

Baczność!

Wszystko po cenach zniżonych. Książki do nabożeństwa — w pełni wybór co dopiero nadszedł z Europy — Obrzy religijne, figury kościelne, krepidelniki, lichtarze i wszelkie inne towary dewocjonalne! Wszelkie przyrządy szkolne. Drukarnia i introligatornia — Fabryka pieczętek gumowych i metalowych.

C. E. SCHULZ & COMP. Rua Barão do Serro Azul 66-72 CURITYBA

KLINIKA DENTYSTYCZNA

Kazimierz Mitozuk Chirurg - Dentysta

Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystyczny. Specjalność: Złote mostki i płyty kauuczukowe.

Aven. Luiz Xavier 128 (sóbodo CURITYBA

Świnie!

Są do sprzedania ŚWINIE DO CHOWU, dobrej rasy od 10\$000 do 70\$000 za sztukę.

Blizszych Informacji udziela JORGE A. BONACIF przy drodze za Penitencjarją, w pierwszej Wenzle, po lewej stronie, na rogu, w miejscowości AHU DE OIMA.

APTEKA

HUMANITARIA — DROGARIA

Rua Dr. Trajano Reis N 37 — Curitiba

Wszelki wybór lekarstw i preparatów krajowych i zagranicznych po cenach niskich.

Recepty lekarskie załatwia się przy sumiennie.

pod karą utraty urzędu, nie będzie mógł wydać się poza granicę bez pozwolenia Izby Deputowanych, lub jeżeli ta nie jest zbrana, bez pozwolenia Stałej Sekcji Senatu Federalnego. (Ciąg dalszy nastąpi).

ZINOW MILJON SARDYNEK WRZUCONO DO MORZA.

Rybaczy na wybrzeżu bretolskim nie mają tego roku szczęścia do jakiegoś takiego zarobku.

Przed kilku tygodniami wrócisz z połowu sardynek i nie mogąc ich sprzedać, musieli wrzucić do morza 2 miliony sztuk. Onegdaj znowu przybyła flotylna rybaczka z połowu i przywoziła milion sardynek. Fabryki oświadczyły jednak, że nie mogą zakupić tego połowu. Władze interwenjowały i domagały się, aby fabryki zakupiły połow, placąc mniej niż 200 fr. za 100 kilo tych ryb, ale rybacy nie zgodzili się, wrócili na swe łodzie i przetrzuli milion sztuk wrzucili do morza.

W porcie Guilornec wrzucono z powrotem do morza 200 tysięcy sardynek a w porcie Concarneau 150 tysięcy.

Wesoły kaecik PRZY BRIDŻU.

U państwa Midowiczów zebrał się goście. Po kolacji państwo zasiadli do kart. Gra toczy

się w milczeniu. Nagle odzywa się głos jednego z graczy:

— Panie Midowicz, to skandal! Dlaczego pan zagłada do molch kart?!

— Bo moje już widzialem. Przecie my wszyscy wiemy, że jak Pypciński powie trzy słowa, to tylko jedno jest prawdziwe!

ALBO — ALBO. — Czem myślisz zostać syn pański? — Albo ja wiem? Chłopak lubi okrutnie dzwonić! dzwonienie. — Ano, to niech się kształci, albo na motorniczego w tramwajach albo na marszałka w Sejmle.

W APTECE. — Nie mogę spać przez całą noc! Czy pan może mi dać jakiego proszku? — Na sen, czy od owadów?

(T. 6) ODPOCZYNEK JEST KONIECZNY

Wiele badań już zrobiono, aby poznać tajemnicę długiego życia niektórych ludzi, którzy żyją sto lub więcej lat. Opinie bywają różne, co do niektórych czynników, lecz z jednym wszyscy się zgadzają: można żyć długie lata, ale trzeba uszanować godziny snu. Odpoczynek jest konieczny. Ten, który nie śpi po 8 godzin na dobę, wyzerpuje się, męcząc, skracając swoje życie.

Wiele osób jest nerwowych, irytujących się, iż tak dobrze się czuli zaraz po starczeniu, tracąc godziny snu na próżnych rozmowach po ulicach i kawiarniach.

Abym zwalczyć zniechęcenie, irytację, neurastenję, nie łatwiejszego uregulować swój tryb życia, klasę się do snu w odpowiedniej godzinie i przy odpowiednim tonofosfan, który został opracowany za inicjatywą i przy współudziale profesora Bluma, dyrektora Instytutu Biologicznego we Frankfurcie.

Wielu, którzy zażyli tonofosfan, dziękowało się, iż tak dobrze się czuli zaraz po zażyciu tylko dwóch zastrzyków tego cennego lekarstwa. Zastryki te są bez bólu i bardzo dobre dla osłabionych, czy to są dzieci słodkich lub starcy.

PRZECIWI BÓŁOM MIEDNICY

NAOCIERAJ

Frixal

